

YTTRANDE

Aulin, Lisa
Lisa.Aulin@skane.se

Datum 2026-04-20
Ärendenummer 2026-POL000142
Utbildningsdepartementet

Remiss En förbättrad elevhälsa

Region Skåne har getts möjlighet att lämna synpunkter till Utbildningsdepartementet på remiss av utredningen En förbättrad elevhälsa (SOU 2025:113). Nedan framförs övergripande kommentarer samt kommentarer utifrån rubricering i förslaget.

Övergripande kommentarer

Region Skåne ställer sig generellt positiv till förslagen i utredningen, som sammantaget bedöms stärka elevhälsans möjligheter att arbeta främjande och förebyggande samt bidra till tidigare upptäckt och tidiga insatser för barn och unga. Regionen bedömer att förslagen kan bidra till ökad likvärdighet och förbättrade förutsättningar för samverkan mellan elevhälsa och hälso- och sjukvård, vilket i sin tur kan stärka stödet till barn och unga.

Region Skåne ser särskilt positivt på förslag som stärker samverkan mellan elevhälsa och hälso- och sjukvård samt bidrar till mer sammanhållna vårdkedjor. Regionen vill samtidigt framhålla behovet av tydlig ansvarsfördelning mellan elevhälsans medicinska insatser och regionens hälso- och sjukvård, för att undvika otydlighet i uppdrag och säkerställa en ändamålsenlig resursanvändning. Region Skåne vill vidare betona vikten av att ett barnrättsperspektiv genomsyrar genomförandet av förslagen. Det är viktigt gällande barn i samhällets vård att samverkan sker med socialtjänst i hemkommunen.

Elevhälsans arbete bör utformas så att barns och ungas delaktighet, behov och bästa tillgodoses, samt att insatser ges tidigt och i samverkan mellan berörda aktörer. Regionen ser behov av att det tydligare framgår hur en prövning av barnets bästa har gjorts i

utredningen och hur detta beaktas i förslagets utformning.

Region Skåne vill uppmärksamma att flera av förslagen kan medföra utmaningar kopplade till kompetensförsörjning, särskilt avseende elevhälsans medicinska och psykosociala professioner. Detta behöver beaktas vid genomförandet för att säkerställa att förslagen får avsedd effekt och inte leder till minskad tillgänglighet eller ökad ojämlikhet.

6 Utredningens förslag och bedömningar

6.1 Förslag om förtydligande av syfte och uppdrag för elevhälsan

Region Skåne ser positivt på att elevhälsans syfte och uppdrag förtydligas och breddas. Förslaget bedöms bidra till ökad likvärdighet, stärkt tvärprofessionellt arbete och tidigare identifiering av fysisk, psykisk och social ohälsa hos barn och unga.

Region Skåne bedömer samtidigt att förslaget kan medföra ökad efterfrågan på medicinska bedömningar, konsultation och samverkan med regionens hälso- och sjukvård. Regionen anser därför att ansvarsfördelningen mellan elevhälsa och hälso- och sjukvård behöver tydliggöras.

Region Skåne vill även framhålla behovet av en tydligare koppling mellan elevhälsan och andra verksamheter som möter barn tidigt i livet, såsom barnhälsovården och tandvården, för att stärka kontinuiteten i det förebyggande arbetet genom barnets uppväxt.

6.2 Skärpta utbildningskrav för vissa av elevhälsans professioner

Region Skåne ser positivt på att elevhälsans psykosociala insats knyts till legitimerad hälso- och sjukvårdskurator. Förslaget bedöms kunna stärka kvaliteten i insatserna, bidra till ökad likvärdighet och patientsäkerhet samt underlätta samverkan med socialtjänst och hälso- och sjukvård.

Region Skåne vill samtidigt understryka att hälso- och sjukvårdskuratorer inte har formell kompetens att göra diagnostiska bedömningar. Detta bör beaktas i relation till utredningens förslag om att elevhälsan ska hantera lättare psykiska vårdbehov (6.7), där

elevhälsan förutsätts identifiera vilka elever som kan få stöd inom elevhälsan och när vidare hänvisning till hälso- och sjukvården är nödvändig. En sådan ordning ställer krav på tydliga ansvarsförhållanden och riskerar annars att leda till otydlig ansvarsfördelning och brister i patientsäkerheten.

Region Skåne vill även framhålla behovet av en långsiktigt hållbar kompetensförsörjning. Regionen bedömer att kravet med fördel kan införas successivt, då många kuratorer inom elevhälsan kan behöva vidareutbildning. Förslaget kan även innebära ett ökat behov av utbildningsplatser och på kort sikt risk för brist på hälso- och sjukvårdskuratorer inom både elevhälsa och regional hälso- och sjukvård.

6.3 Stärkt tillgång till elevhälsans professioner

6.3.1 En plan för bemanning av elevhälsan

Region Skåne bedömer att föreslagna bemanningsplaner kan bidra till en mer tillgänglig, likvärdig och ändamålsenlig elevhälsa, samt förbättra förutsättningarna för samverkan med hälso- och sjukvården.

6.3.2 Tillgänglighet till elevhälsans professioner i skolans lokaler

Region Skåne ser positivt på förslagets intentioner att stärka tillgången till elevhälsans professioner, då detta kan bidra till förbättrade förutsättningar för samverkan med regionens hälso- och sjukvård.

Region Skåne anser att begreppet tillgänglighet behöver förtydligas, särskilt i relation till hur kontakt och samverkan med regionens hälso- och sjukvård ska ske. Regionen ser att digitala kontaktvägar kan bidra till ökad tillgänglighet samt underlätta samverkan.

6.3.3 Tidsfrister i elevhälsan

Region Skåne bedömer att tidsfrister för bedömning inom elevhälsan kan bidra till tidigare identifiering av elever med behov av stöd eller vård. Förslaget kan samtidigt påverka efterfrågan på regionens hälso- och sjukvård.

Region Skåne vill framhålla att en garanti om bedömning inom viss tid förutsätter en tydlig avgränsning mellan elevhälsans uppdrag och regionens hälso- och sjukvård. Utan sådan tydlighet finns risk för otydlighet i ansvarsfördelning och parallella vårdvägar.

Region Skåne bedömer även att tidsfrister kan medföra undanträngningseffekter och prioriteringsutmaningar. Vid resursbrist kan detta medföra behov av prioriteringar enligt hälso- och sjukvårdens etiska principer, vilket bör beaktas.

6.6 Förslag om utökade hälsobesök och hälsosamtal

Region Skåne ser positivt på att hälsobesöken och hälsosamtalen förstärks och förtydligas, då detta kan bidra till tidigare identifiering av ohälsa och därmed skapa bättre förutsättningar för samverkan med regionens hälso- och sjukvård.

Region Skåne noterar samtidigt att ett nationellt hälsoprogram för barn och unga 0–20 år är under framtagande och anser att det är viktigt att förslaget utformas så att det möjliggör samordning och anpassning till detta program.

6.6.3 En hälsoenkät ska ligga till grund för hälsobesöket

Region Skåne bedömer att en nationellt framtagen hälsoenkät kan bidra till ökad likvärdighet och möjlighet till identifiering av elever med behov av stöd eller insatser. Regionen anser att en enhetlig enkät skulle kunna skapa förutsättningar för uppföljning, analys och kunskapsutveckling på nationell, regional och lokal nivå avseende barns och ungas hälsa.

6.7 Förstärkta möjligheter för insatser för lättare fysiska och psykiska vårdbehov

Region Skåne ser positivt på att elevhälsans uppdrag tydliggörs och att elevhälsan föreslås erbjuda hälso- och sjukvårdsinsatser vid lättare fysiska och psykiska vårdbehov.

Region Skåne bedömer samtidigt att begreppet lättare fysiska och

psykiska vårdbehov behöver förtydligas. Det är oklart hur dessa insatser ska avgränsas i förhållande till regionens hälso- och sjukvård, särskilt primärvård, första linjen och ungdomsmottagningar. Förslaget riskerar annars att skapa en ny vårdnivå med otydligt ansvar.

Region Skåne vill även framhålla att elevhälsans medicinska och psykologiska insatser utgör hälso- och sjukvård och därmed omfattas av hälso- och sjukvårdslagstiftningen. Detta ställer krav på tydlig ansvarsfördelning i förhållande till regionens hälso- och sjukvård. Region Skåne vill framhålla vikten av att de begrepp som används i förslaget harmonierar med vedertagna begrepp inom hälso- och sjukvården. Införandet av nya eller otydligt definierade begrepp, såsom "lättare psykiska vårdbehov", riskerar annars att skapa otydlighet i ansvarsfördelningen och försvåra samverkan mellan elevhälsan och hälso- och sjukvården. Regionen vill även framhålla att gränsdragningen mellan lättare och mer komplex psykisk ohälsa i praktiken ofta är kliniskt svårbedömd, vilket innebär en risk för att elever med större vårdbehov inte identifieras i tid eller blir kvar i otillräckliga insatser.

Region Skåne vill även framhålla behovet av att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan elevhälsan och andra relevanta delar av hälso- och sjukvården som möter barn och unga, för att säkerställa sammanhållna vårdkedjor.

6.8 Förbättrad samverkan mellan elevhälsan, skolan i övrigt, hälso- och sjukvården och socialtjänsten

6.8.1 Sammanfattande bedömning om hur utredningens förslag förbättrar samverkan

Region Skåne ställer sig generellt positiv till den samlade bedömningen att samverkan mellan elevhälsan, hälso- och sjukvården och socialtjänsten behöver förbättras och att utredningen föreslår flera insatser i detta syfte.

Region Skåne bedömer samtidigt att förslagen förutsätter en tydlig ansvarsfördelning och en ändamålsenlig avgränsning mellan elevhälsans uppdrag och regionens hälso- och sjukvård, för att

undvika otydlighet i ansvar, parallella arbetssätt och risk för att barn och unga faller mellan olika aktörer.

Region Skåne vill vidare framhålla vikten av att relevanta delar av hälso- och sjukvården som möter barn och unga tydligt omfattas av samverkan, såsom primärvård, barn- och ungdomspsykiatri och ungdomsmottagningar.

Region Skåne vill samtidigt betona vikten av att gällande bestämmelser om sekretess och tystnadsplikt upprätthålls. Regionen bedömer att det bör tydliggöras att den föreslagna samverkan inte innebär någon förändring av gällande sekretessbestämmelser. Informationsutbyte avseende enskilda förutsätter samtycke från vårdnadshavare och, i förekommande fall, från barnet eller den unge själv.

6.8.2 Vid varje skolenhet ska det finnas en samordnande funktion som ansvarar för att samordna insatser

Region Skåne ser positivt på förslaget om att införa en samordnande funktion inom elevhälsan i syfte att stärka samordningen av insatser för enskilda elever och underlätta samverkan med hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Regionen bedömer att en sådan funktion kan bidra till att elevens behov i högre grad tillgodoses och att vårdnadshavares ansvar för samordning minskar.

Region Skåne vill samtidigt framhålla behovet av att den samordnande funktionens uppdrag, ansvar och mandat tydliggörs. Det behöver särskilt klargöras att funktionen har ett samordnande, och inte ett operativt, ansvar för insatser från olika aktörer, för att undvika otydlighet i ansvarsfördelningen.

Region Skåne ser även behov av att tydliggöra hur den samordnande funktionen förhåller sig till befintliga strukturer för samordning, såsom samordnad individuell plan (SIP), för att undvika parallella arbetssätt och säkerställa en effektiv och sammanhållen vård- och stödprocess.

Region Skåne bedömer vidare att funktionen förutsätter tillräcklig kompetens, resurser och kunskap om berörda verksamheters uppdrag och regelverk, inklusive sekretesslagstiftning, för att kunna fungera

ändamålsenligt.

6.8.3 Skolhuvudmän ska ingå samverkansöverenskommelser med regionen

Region Skåne ser positivt på att samverkansöverenskommelser mellan skolhuvudmän och regioner görs obligatoriska. Regionen ser fördelar med att det tydliggörs att skolhuvudmannen ansvarar för att överenskommelser ingås, samt att regionens skyldighet att medverka framgår av hälso- och sjukvårdslagen.

Tydliga överenskommelser kan bidra till bättre och mer likvärdig samordning av insatser för barn och unga, oavsett skolhuvudman. Region Skåne bedömer särskilt att det är värdefullt att förslaget tydliggör behovet av gemensamma strukturer för kontaktvägar, samordning och informationsöverföring mellan elevhälsan och regionens hälso- och sjukvård.

Region Skåne bedömer samtidigt att förslaget innebär ett utökat ansvar för regionerna avseende samverkan, informationsöverföring och samordning. Regionen anser att konsekvenser för resursbehov, organisation och administrativ belastning behöver beaktas.

Region Skåne ser en utmaning i att ett stort antal samverkansöverenskommelser kan behöva tecknas mellan regionen och många kommunala och enskilda skolhuvudmän, vilket riskerar att leda till ojämlika arbetsätt och tillämpning inom regionen. Region Skåne bedömer att regionala samverkansstrukturer, exempelvis gemensamma verksamhetsråd, kan utgöra en ändamålsenlig modell för att främja enhetlighet och effektiv samverkan.

Region Skåne bedömer vidare att det behöver tydliggöras vilka delar av hälso- och sjukvården som ska omfattas av samverkansöverenskommelserna, för att säkerställa tydliga vårdkedjor och undvika otydlig ansvarsfördelning. Region Skåne vill även framhålla vikten av att gällande bestämmelser om sekretess och tystnadsplikt beaktas i utformningen av samverkansöverenskommelserna. Informationsutbyte avseende enskilda elever förutsätter samtycke från vårdnadshavare och, i förekommande fall, från eleven.

6.10 Elevhälsans huvudmannaskap och ledning

Region Skåne delar utredningens bedömning att ett förändrat huvudmannaskap för elevhälsan som helhet skulle innebära betydande utmaningar och inte nödvändigtvis förbättra förutsättningarna att genomföra det föreslagna uppdraget.

Regionen bedömer samtidigt att det kan finnas skäl att vidare analysera huvudmannaskapet för elevhälsans medicinska insats, som utgör hälso- och sjukvård och därmed omfattas av hälso- och sjukvårdslagstiftningens krav på kvalitet och patientsäkerhet. Ett regionalt huvudmannaskap för denna del skulle kunna bidra till stärkt patientsäkerhet, ökad likvärdighet, tydligare ansvarsfördelning samt förbättrad samverkan och mer sammanhållna vårdkedjor för barn och unga.

Region Skåne instämmer i utredningens bedömning att det med nuvarande huvudmannaskap kvarstår utmaningar avseende skolhuvudmännens kunskap om och förståelse för elevhälsans medicinska uppdrag. Regionen ställer sig dock tveksam till om föreslagna åtgärder är tillräckliga för att fullt ut hantera dessa utmaningar.

Mot denna bakgrund anser Region Skåne att frågan om huvudmannaskapet för elevhälsans medicinska insats bör analyseras vidare.

6.10.5 Insatser för att stärka huvudmannens styrning och ledning av elevhälsans medicinska insatser

Regionen bedömer att ökad kunskap om vårdgivaransvaret och hälso- och sjukvårdslagstiftningen är viktig för att stärka kvalitet och patientsäkerhet.

Region Skåne vill samtidigt framhålla att behovet av sådana stödinsatser illustrerar de utmaningar som följer av att hälso- och sjukvårdsverksamhet bedrivs under skolhuvudmannens ansvar. Region Skåne bedömer att sådant stöd även bör inkludera ett barnrättsperspektiv samt belysa elevhälsans värde för elever och vårdnadshavare. Regionen ser även behov av att information riktas till barn och unga om olika aktörers uppdrag och ansvar, för att stärka deras möjligheter att förstå, tillvarata och utöva sina rättigheter.

6.11 Nationell uppföljning av elevhälsan

Region Skåne instämmer i utredningens bedömning. Regionen bedömer att nationell uppföljning är viktig för att säkerställa likvärdighet, kvalitet och ett stärkt kunskapsunderlag för utveckling av elevhälsan, inklusive samverkan med hälso- och sjukvården.

Region Skåne anser att uppföljningen även bör omfatta barnrättsperspektiv samt utvecklingsområden såsom digital tillgänglighet till elevhälsan.

6.12 Förslagen föranleder inga ändringar gällande tystnadsplikt och sekretess

Region Skåne instämmer i utredningens bedömning att förslagen inte föranleder några ändringar i gällande sekretess- och tystnadspliktsbestämmelser.

Regionen vill samtidigt framhålla att den föreslagna samverkan inte innebär någon utökad möjlighet att dela sekretessbelagda uppgifter. Informationsutbyte avseende enskilda förutsätter samtycke från vårdnadshavare och, i förekommande fall, från barnet eller den unge själv. Region Skåne bedömer att detta behöver tydliggöras för att undvika osäkerhet i tillämpningen vid samverkan mellan skola och hälso- och sjukvård.

7 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Region Skåne har i huvudsak inga invändningar mot föreslagen tidplan. Regionen vill dock uppmärksamma att övergångsbestämmelserna avseende krav på hälso- och sjukvårdskurator kan innebära utmaningar i kompetensförsörjningen, då nuvarande kuratorer inte alltid har möjlighet att uppnå legitimation.

Regionen bedömer att införandet kan medföra ett ökat behov av utbildningsplatser samt risk för brist på legitimerade hälso- och sjukvårdskuratorer under övergångsperioden, vilket bör beaktas vid genomförandet.

Anna Mannfalk
Ordförande

Martin Engström
Hälso- och sjukvårdsdirektör